Azərbaycanı daha da gücləndirəcək qlobal tədbir

Azərbaycan yeni tarixinin daha bir möhtəşəm hadisəsi ərəfəsindədir. Ölkəmiz BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 kimi mötəbər bir tədbirə evsahibliyi edəcək. İndiyə qədər ölkəmizdə keçirilən qlobal tədbirlərin təşkilatçılıq tarixi təcrübəsindən çıxış edərək əminliklə vurğulaya bilərik ki, Azərbaycan bu əlamətdar hadisənin təşkili səviyyəsi ilə də gələcək ev sahibləri üçün yeni standartlar, meyarlar formalaşdıracaq.

Belə bir möhtəşəm tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi, beynəlxalq ictimaiyyətin bununla bağlı yekdil qərarı ölkəmizə olan böyük hörmət və etimadın, Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü siyasəti sayəsində bu gün tarixinin ən qüdrətli mərhələsinə çatmış respublikamızın uğurlarına münasibətin, eləcə də milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfələrimizə verilən yüksək qiymətin ifadəsidir. Dünya bir daha bizim imkan və bacarıqlarımızın, dövlət və qeyri-hökumət sektorunun harmonik əməkdaşlığının, vətəndaşımızın intellektual səviyyəsinin, ümumilikdə isə insan potensialımızın gücünün və perspektivlərinin şahidi olacaq.

Azərbaycan iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizədə də fərqlənir

Dövlətimizin bu sahədə töhfələrini bir sıra istiqamət üzrə təsnifatlandırmaq olar. Azərbaycan hökuməti iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və ətraf mühitin qorunması üzrə bir sıra mühüm sənədlər qəbul edib. Azərbaycanın 2030-cu ilə qədər sosial-iqtisadi inkişafa dair beş milli prioritetindən biri məhz "Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi" olmaq hədəfidir. Həmin prioritetə uyğun olaraq, ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətində işlər aparılır. Azərbaycan baza ili (1990) ilə müqayisədə 2030-cu ilə qədər istilik effekti yaradan qazların emissiyalarının 35 faiz, 2050-ci ilə qədər isə 40 faiz azaldılmasını hədəf kimi götürmüşdür.

Vətən müharibəsindəki şanlı qələbəmiz sayəsində işğaldan azad edilmiş Qarabağ və Şərqi Zəngəzur, eləcə də Naxçıvan Muxtar Respublikası "yaşıl enerji" zonası elan olunmuşdur. Azad edilmiş torpaqlarda həyata keçirilən genişmiqyaslı bərpa və yenidənqurma prosesində ətraf mühitin qorunması prioritet elan olunmaqla həmin ərazilərdə "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" kimi innovativ yanaşmalar tətbiq edilir, ekosistem bərpa olunur.

"Yaşıl enerji"nin istehsalı və onun dünya bazarlarına nəqli Azərbaycanın enerji siyasətinin əsas istiqamətidir və bu səbəbdən Azərbaycan elektrik enerjisi istehsalının qoyuluş gücündə bərpaolunan enerji mənbələrinin payının 2030-cu ilə qədər 30 faizə çatdırılmasını hədəfləyir.

Tarixən neft və qaz istehsal edən ölkə olmuş Azərbaycan hazırda bərpaolunan enerji mənbələrinə davamlı investisiya yatırır. 2020-ci ildə qəbul edilən Bərpa Olunan Enerji Mənbələri üzrə Dövlət Proqramı külək, günəş və hidroenerji mənbələrinin genişlənməsini təşviq edir.

Azərbaycan hökuməti meşələrin bərpası və yeni meşə sahələrinin yaradılması ilə ətraf mühitin qorunmasına dair tədbirlər həyata keçirir. Meşə sahələrinin genişləndirilməsi iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə karbonudma qabiliyyətini artırır. Su resurslarının idarə edilməsi və suyun səmərəli istifadəsi də ölkə daxilində ətraf mühitin qorunması üçün vacib sahələrdən biridir. Azərbaycan su resurslarının davamlı istifadəsi və çirklənməsinin qarşısının alınması üzrə tədbirlər görür.

Ölkəmizin iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə işinə regional səviyyədə töhfələri də böyükdür. Azərbaycan Xəzər dənizi hövzəsində yerləşən digər ölkələrlə birgə dənizin ekoloji vəziyyətinin yaxşılaşdırılması və ətraf mühitin qorunması istiqamətində Xəzər dənizinin hüquqi statusu haqqında Konvensiyaya uyğun birgə layihələr həyata keçirir. Azərbaycan ekosistemlərin mühafizəsi və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə sahəsində bir sıra qonşu Qafqaz ölkələri ilə də əməkdaşlıq edir. Bu əməkdaşlıq regional ekoloji problemlərin həllinə kömək göstərir və birgə dayanıqlı inkişaf layihələrinin həyata keçirilməsini təşviq edir.

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan 2016-cı ildə Paris İqlim Sazişini ratifikasiya edərək bu çərçivədə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə və qlobal istiləşməni 2°C-dən aşağı saxlamaq üçün üzərinə öhdəliklər götürmüşdür. Karbon emissiyalarını azaltmaq üçün milli fəaliyyət sənədlərinə uyğun olaraq bu sahədə beynəlxalq əməkdaşlığa önəm verən ölkəmiz BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə (DİA) uyğun olaraq ətraf mühitin qorunması və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə sahəsində qlobal səyləri də dəstəkləyir. Xüsusən 13-cü məqsəd olan "İqlim dəyişikliklərinə qarşı təcili tədbirlər" sahəsində öz milli strategiyalarını və beynəlxalq əməkdaşlığını genişləndirən Azərbaycan bu problemə həsr olunmuş beynəlxalq tədbirlərdə, qlobal səviyyədə ekoloji problemlərin müzakirəsində fəal rol oynayır. Bu tədbirlər çərçivəsində qlobal iqlim siyasətinin formalaşmasına və yeni öhdəliklərin qəbul edilməsinə öz töhfələrini verir.

Ölkəmiz BMT-nin Ətraf Mühit Proqramı (UNEP) və digər beynəlxalq təşkilatlarla sıx əməkdaşlıq əlaqələrinə malikdir, qlobal ekoloji layihələrə qatılır və ətraf mühitin qorunmasına dair təşəbbüslərin icrası üçün səylərini əsirgəmir. Azərbaycanın milli, regional və qlobal səviyyələrdə ətraf mühitin qorunmasına yönələn bu addımları ölkənin iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə mühüm iştirakçı olmasına və beynəlxalq əməkdaşlıqda vacib rol oynamasına şərait yaradır.

Bəşəriyyətin bu günü və gələcəyi üçün mühüm platforma

Bütün bunların davamı kimi Azərbaycanın bu il COP29-a evsahibliyi etməsi iqlim dəyişikliyinə mübarizə işində ölkəmizin milli, regional və qlobal səviyyədə tarixi rolunu daha da gücləndirəcək. Məlum olduğu kimi, iqlim dəyişikliyi mövzusuna həsr edilən COP tədbirləri dünya üçün olduqca böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu tədbirlər, BMT-nin 1994-cü ildə qüvvəyə minmiş İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının (UNFCCC) iştirakçı ölkələri arasında keçirilir və bu sahədə qlobal səyləri bir araya gətirir.

İlk növbədə qlobal iqlim siyasətinin formalaşmasına töhfə verən COP tədbirləri ölkələrin iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə məqsədilə öhdəliklər götürməsi və strategiyalar müəyyən etməsi üçün bir platforma yaradır. Burada ölkələr karbon emissiyalarını azaltmaq və qlobal istiləşmə ilə mübarizə üçün konkret addımlar atırlar. Məsələn, Paris Sazişi 2015-ci ildə keçirilən COP21 zamanı qəbul edilmişdir.

COP tədbirləri elmi tədqiqatları və məlumatları siyasətçilərin qərarlarına təsir edəcək şəkildə təqdimetmə imkanı da yaradır. Bu, iqlim dəyişikliyi mövzusunda qlobal səviyyədə daha dəqiq və təsirli qərarlar qəbul olunmasına kömək edir.

İnkişaf etməkdə olan ölkələrin dəstəklənməsində də COP tədbirlərinin rolu çox böyükdür. Tədbirlər çərçivəsində zəngin və sənayeləşmiş ölkələr inkişaf etməkdə olan ölkələrə texnologiya və maliyyə yardımı ilə bağlı üzərlərinə müəyyən öhdəliklər götürürlər ki, bu da onların iqlim dəyişikliyinə qarşı adaptasiya olmalarına və dayanıqlı inkişaf strategiyalarını tətbiq etmələrinə yardım göstərir.

COP dünya ölkələrinin qlobal iqlim böhranı qarşısında bir-biri ilə əməkdaşlıq etməsinə, kollektiv səylərin gücləndirilməsinə meydan açır. Bəşəriyyətin gələcəyinə görə məsuliyyət hissi keçirən hər kəsə məlumdur ki, ətraf mühit və dayanıqlı inkişaf problemləri yalnız milli səviyyədə həll edilə bilməz, buna görə də qlobal səviyyədə əməkdaşlıq həyati əhəmiyyət daşıyır.

COP29-un Azərbaycana faydaları

COP ona evsahibliyi edən ölkələrə çəkilən zəhmət qarşılığında böyük üstünlüklər qazandırır. Bu baxımdan belə bir qlobal miqyaslı tədbirə evsahibliyi etmək iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizədə Azərbaycanın mövqeyinin güclənməsinə xidmət edəcək. COP29-un ən mühüm faydalarından biri də Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə daha yaxşı tanınaraq mövqeyinin güclənməsi olacaq. COP dünya ölkələrinin, beynəlxalq təşkilatların, eləcə də qeyri-hökumət təşkilatlarının geniş iştirakı ilə keçirilir. Azərbaycan bu tədbirə evsahibliyi etməklə qlobal iqlim müzakirələrində önəmli bir oyunçu kimi özünü uğurla təqdim edərək mövqeyini beynəlxalq səviyyədə daha da gücləndirəcək. Bunlardan savayı, məlumdur ki, belə bir böyük tədbir zamanı çox sayda dövlət və hökumət başçıları, eləcə də beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri Azərbaycana səfər edəcəklər. Bu da ölkənin diplomatik əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi və iqtisadi əməkdaşlıq sahələrinin genişləndirilməsi üçün yeni fürsətlər yaradacaq.

COP29 tədbirinə evsahibliyi etməsi Azərbaycanın iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə strategiyalarını və siyasətlərini yenidən nəzərdən keçirməsi və təkmilləşdirməsi üçün də yeni bir imkandır. Bu tədbir həmçinin bərpaolunan enerji mənbələrinin genişləndirilməsi, karbon emissiyalarının azaldılması və ekoloji təşəbbüslərin artırılması sahəsində ölkənin fəaliyyətini stimullaşdıracaq. Eyni zamanda COP29 Azərbaycana iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə sahəsində üzərinə götürdüyü öhdəlikləri daha effektiv şəkildə yerinə yetirmək üçün beynəlxalq dəstək və təcrübə qazandıracaq. Ev sahibi statusu bu öhdəliklərin icrasını sürətləndirəcək və ölkənin qlobal iqlim hədəflərinə çatmasına kömək göstərəcək.

İnvestisiya və infrastruktur inkişafı baxımından da COP-un faydaları çoxdur. COP bərpaolunan enerji, ekoloji infrastruktur və dayanıqlı inkişaf layihələrinə beynəlxalq investorların diqqətini cəlb edir. Bu, Azərbaycanda "yaşıl texnologiya"ların tətbiqini və dayanıqlı iqtisadiyyatın inkişafını sürətləndirəcək. Belə böyük tədbirə evsahibliyi Azərbaycanda infrastrukturun daha da modernləşdirilməsinə, logistika və turizm sektoruna da mühüm töhfələr verəcək. Bu isə uzunmüddətli perspektivdə ölkənin infrastrukturunun daha da təkmilləşdirilməsinə şərait yaradacaq, qlobal miqyasda turistlərin diqqətini çəkməyə kömək edəcək.

COP tədbirləri zamanı inkişaf etmiş ölkələr iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə sahəsində texnologiya və innovasiyaları paylaşırlar. Azərbaycan bu tədbirdə ev sahibi kimi həmin yeni texnologiyalardan faydalanacaq və iqlim dəyişikliklərinə adaptasiya üçün yeni həll yolları tətbiq edəcək. Bu tədbir Azərbaycanın ali təhsil müəssisələri və tədqiqat mərkəzlərinin beynəlxalq iqlim tədqiqatlarına daha geniş çıxışını təmin edəcək ki, nəticədə yeni əlaqələr qurulacaq və tədqiqatlar aparılacaq.

COP29 zamanı minlərlə xarici qonaq və iştirakçı Azərbaycana səfər edəcək. Bu isə ölkəmizin turizm potensialını daha da genişləndirəcək, Azərbaycanın mədəni irsinin qlobal auditoriyaya tanıdılmasına töhfə verəcək, ölkə iqtisadiyyatına turizm gəlirlərini artırmaqda dəstək olacaq. Tədbirdə iştirak üçün Azərbaycana gələn qonaqlar ölkəmizin zəngin mədəniyyəti, tarixi və qonaqpərvərliyi ilə tanış ola biləcək və bu, milli mədəniyyətimizi qlobal səviyyədə nümayiş etdirmək üçün daha bir əhəmiyyətli fürsətə çevriləcək.

İctimaiyyətin iqlim məsələlərinə daha çox cəlb olunması, ölkə daxilində iqlim dəyişiklikləri, ətraf mühitin qorunması və dayanıqlı inkişaf məsələlərinə dair ictimai şüurun və maarifləndirmənin artması baxımından da COP çox mühüm tədbirdir. Nəticə etibarilə COP29 tədbirinə evsahibliyi Azərbaycana həm ekoloji, həm iqtisadi, həm də diplomatik sahələrdə geniş imkanlar yaradacaq. Bu, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən dayanıqlı inkişaf siyasətinə əlavə təkan verəcək.

İradə ƏLİYEVA,
"Azərbaycan"